

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra germanistiky
Univerzita Karlova

Obecné pokyny k praxi v bakalářském a navazujícím magisterském studiu na katedře germanistiky

**Katedra germanistiky
Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta
2024**

Katedra germanistiky zajišťuje tyto praxe:

- Oborová praxe z německého jazyka s reflexí – Bc.
- Náslechová praxe z německého jazyka s reflexí – NMgr.
- Souvislá praxe z německého jazyka na ZŠ s reflexí – NMgr.
- Souvislá praxe z německého jazyka na SŠ s reflexí – NMgr.

Každá praxe se řídí svými specifickými směrnicemi a studující musí splnit pro její řádné absolvování podmínky, které vyučující praxe zveřejňuje na prvním semináři – počet hodin praxe (náslechy či přímá výuka), povinný počet reflexí, podmínky splnění (portfolio a povinné úkoly) a také seznam zapojených škol a učitelů. Směrnice pro daný typ praxe jsou závazné.

Oborová a náslechová praxe

Oborová a náslechová praxe je založena na návštěvách hodin německého jazyka v různých zařízeních (ZŠ, SŠ, SOŠ, jazykové školy apod.), kdy studenti sledují dílčí aspekty výuky němčiny, seznamují se s možnostmi observace, vedením záznamů a tvorby hospitačních protokolů. Zároveň si zkouší realizovat vlastní výukové aktivity (např. krátké úseky hodin vedené samostatně nebo v tandemu se spolužákem či s učitelem). Návštěvy jsou doplněny společnými reflexemi na katedře, kde se studenti věnují vybraným tématům. Součástí této praxe by měla být i stručná reflexe s provázejícím učitelem na navštívené škole. Výstupem obou předmětů je splnění dílčích požadavků, a především úkolů v rámci práce na vlastním didaktickém portfolio.

Souvislé praxe z německého jazyka

Souvislé praxe z německého jazyka na ZŠ a SŠ jsou založené nejen na přímé výuce studentů učitelství německého jazyka, které předchází několik hodin náslechu v dané škole, ale i na aplikaci teoretických poznatků z didaktiky do praxe a reflexi hodin, které studenti učitelství sami realizovali. Reflexe se věnuje stanovování a vyhodnocování cílů, účinnosti metod a forem výuky, komunikaci a podpoře pozitivního třídního klimatu. V rámci reflektivních setkání se pracuje s *Kompetenčním rámcem absolventa a absolventky učitelství*, s nímž se musí všichni před začátkem praxe seznámit.

Vzájemná setkávání vytváří prostor i ke stanovování vlastních osobních cílů, aby se studenti učitelství ve svých oborových i didakticko-pedagogických kompetencích neustále rozvíjeli. Individuální reflexe s provázejícím učitelem jsou doplněny několika společnými reflexemi na fakultě.

Obecné pokyny:

- praxe je nezbytnou složkou přípravy budoucích učitelů a v rámci prezenčního studia ji nelze plnit alternativní formou;
- praxe probíhají výhradně na fakultních školách – nejprve jsou tedy obsazováni provázející učitelé, kteří spolupracují s katedrou (viz pojmy níže), po vyčerpání jejich

kapacity jsou následně oslovovány fakultní školy (= fakultní škola a učitelé, kteří pravidelně s naší katedrou spolupracují);

- v mimořádných případech či při vyčerpání kapacity provázejících učitelů a fakultních škol lze volit vlastní školu dle vlastního výběru v Praze;

- náslechy v rámci oborové (Bc.) a náslechové praxe (NMgr.) lze v odůvodněných případech v menším rozsahu realizovat i na jiné škole (je potřeba se ale domluvit s vyučujícím praxe), náslechy jsou realizovány v hodinách německého jazyka, v odůvodněném případě může být maximálně 15 % náslechů realizováno v hodině jiného cizího jazyka (nutno konzultovat s vyučujícím praxe, například pokud je to relevantní k plnění úkolů v rámci portfolia).

Časté dotazy:

Pojmy

fakultní učitel = učitel na fakultní škole, který studenty provází praxí

provázející učitel = fakultní učitel, který absolvoval příslušné vzdělávání, případně je zapojen do projektu PÚ. Tito učitelé znají studijní programy, pravidelně spolupracují s fakultou a katedrou.

fakultní škola = škola, se kterou spolupracuje fakulta a zároveň i katedra

vyučující praxe = vyučující na KG, u kterého mám předmět zapsaný dle SIS

U koho plním praxi?

Studenti primárně plní praxi u provázejících učitelů, kteří absolvovali příslušné rozšiřující vzdělání. Zároveň se tyto učitelé průběžně vzdělávají nejen v oblasti aktuálních didaktických problémů, ale i v oblasti poskytování podpory a zpětné vazby studentům učitelství. Pokud není pro daný typ praxe dostatek provázejících učitelů, mohou plnit praxi u jakéhokoliv fakultního učitele.

Jak se dozvím, u koho mohu praxi absolvovat?

Tuto informaci se dozvím od vyučujícího praxe na prvním semináři a také v kurzu MS Teams, kde jsou všechny informace potřebné pro úspěšné absolvování praxe, je nutné je pravidelně sledovat.

Řeším nějakou administrativu s provázejícím učitelem?

Ne, s provázejícími učiteli komunikuje v otázkách administrativy výhradně fakulta či katedra. S fakultními učiteli je třeba vyřešit nezbytnou administrativu (smlouvy a dodatky, seznámit je s portfoliem, směrnicí k praxi a s aktuálními požadavky) apod.

Mohu praxi realizovat i v jiném termínu, než je uvedeno v harmonogramu pro daný akademický rok?

V mimořádných případech je možné plnění praxe rozložit v rámci semestru a daného akademického roku (například z důvodů, že provázející učitel vyučuje německý jazyk jen některé dny v týdnu, pobyt v rámci Erasmu+, případně dodržení kontinuity ve

vybrané jazykové skupině bez přerušení apod.). Je to však nutné vždy konzultovat s vyučujícím praxe na katedře a provázejícím/fakultním učitelem.

Mohu realizovat praxi ve škole, ve které sám pracuji?

Ne, protože při výuce musí být se studenty v hodině vyučující, který jim poskytuje zpětnou vazbu k výuce, plánuje a reflektuje s nimi výuku a realizuje další činnosti (např. tandemovou výuku).

Mohu plnit praxi formou tandemové výuky se spolužákem či provázejícím učitelem?

Ano, maximálně 6 hodin výuky z 12 (jednoobor maximálně 12 hodin) může proběhnout prostřednictvím tandemové výuky.

Mohu realizovat praxi mimo Prahu?

Ne, protože mimo Prahu se zpravidla nenacházejí fakultní školy, které spolupracují s katedrou a také v těchto školách nevyučují provázející učitelé. V mimořádných případech (pokud nezůstanou žádná volná místa u pražských fakultních/provázejících učitelů) lze po konzultaci s vyučujícím praxe realizovat praxi mimo Prahu, pokud je zajištěna návštěva vyučujícího katedry na vybrané hodině, a především dostatečná podpora ze strany provázejícího/fakultního učitele. Případně pokud je zajištěn audiovizuální záznam, který splňuje následující podmínky: slyšet a vidět jsou všichni žáci ve třídě i učitel, kamera (zpravidla více kamer umožňuje sledovat různá místa ve třídě) a audio záznam je dostatečně kvalitní, aby bylo možné slyšet vše, co se ve třídě děje.

Může mě při realizaci praxe navštívit někdo z fakulty?

Ano, z tohoto důvodu odesílají studenti vyučujícímu praxe svůj rozvrh před jejím začátkem, v případě potřeby tento rozvrh průběžně aktualizují. Z časových důvodů není vyučující praxe vždy schopen navštívit všechny studenty, proto může studenty navštívit i jiný vyučující z fakulty.

Proč není dobré realizovat praxi ve škole, kde pracuji nebo kterou jsem navštěvoval a dobře ji znám?

Cílem praxí v rámci studia učitelství je poznat celou řadu škol (různé stupně i zaměření), zároveň se seznámit s odlišnostmi jednotlivých škol. V novém prostředí se také snadněji seznámíte s procesem adaptace. Zároveň absence osobních vazeb pomůže zajistit objektivitu.

Jak vypadá spolupráce s provázejícím/fakultním učitelem?

Provázející/fakultní učitel seznámí studenty učitelství nejprve obecně s chodem školy, poté detailněji s koncepcí výuky německého jazyka. Společně s provázejícím učitelem si studenti stanovují své cíle, co se chtějí naučit a v čem se chtějí v rámci praxe zlepšit.

Může se jednat například o tandemovou výuku, realizaci metody CLIL, kreativní práci s učebnicí, ověřování výsledků, zadávání jasných pokynů žákům v němčině. Studenti navštíví alespoň 3 hodiny u svého provázejícího/fakultního učitele a poté se domluví, jaké hodiny budou vyučovat samostatně, případně v tandemu s provázejícím/fakultním učitelem či jinými studenty učitelství německého jazyka. Provázející/fakultní učitel je přítomný v průběhu výuky, aby mohl poskytovat reflektivní zpětnou vazbu. Přímá výuka je vždy reflektována.

Jak vypadá reflexe s provázejícím učitelem?

Reflexe je realizována v co nejkratší době po hodině, kterou vyučoval student. Po několika prezenčních reflexích je možné reflexe realizovat i online. V rámci reflexe hodnotí student sám svoji hodinu, splnění cíle, snaží se identifikovat silné a slabé momenty, ke kterým při výuce došlo, navrhuje modifikace jednotlivých aktivit, hodnotí, co se sám při výuce naučil a jaké dovednosti a zkušenosti může využít v budoucí praxi. Provázející/fakultní učitel prostřednictvím rozhovoru doplňuje sebehodnocení studenta a taktéž ho hodnotí i s ohledem na *Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství*. V rámci reflexí je možné se zaměřit na sledování vybraných témat (práce s chybou, rovnoměrné zapojování všech žáků, poskytování formativní zpětné vazby apod.). Provázející/fakultní učitel v průběhu výuky pozoruje a zaznamenává činnosti studenta, například neverbální komunikaci, formulace zadání, individuální práci s žákem. O výsledcích těchto pozorování pak v rámci reflexe se studentem diskutuje a spolu s ním navrhuje doporučení do dalších hodin apod. Součástí reflektivních setkání může být i diskuze nad možnostmi dalšího vzdělávání studenta.

Jak dlouho trvá reflexe?

Provázející/fakultní učitel každou odučenou hodinu se studentem minimálně 45 minut reflektuje. Do tohoto času se počítá nejen reflexe, ale i společná diskuze nad přípravami. Samotná reflexe trvá zhruba 30-60 minut, s tím že prvotní reflexe bývají delší.

Jak dlouho trvá praxe?

Praxe má svůj určený termín dle aktuálního harmonogramu příslušného akademického roku. U studijních programů maior/minor musí strávit student v rámci jednoho oboru na příslušné škole celkem 2 týdny. Kromě náslechnů, realizace výuky a reflexe se student aktuálně podílí na chodu školy a spolupracuje s provázejícím/fakultním učitelem. Dochází do jisté míry k tzv. stínování (shadowingu).

Zahrnuje souvislá praxe jenom výuku a její reflexi?

Ne, součástí praxe jsou následující složky:

- **příprava** hodin vlastní výuky a **konzultace** příprav s provázejícím/fakultním učitelem
- alespoň **12 hodin přímé výuky** (u studentů plného plánu 24 hodin), její reflexe;

- minimálně **3 následky** u provázejícího/fakultního učitele;
- **asistentská činnost** (oprava testů, zapojení se do chodu školy, příprava projektů apod.),
- **účast** na poradách, dozorech apod.

Cílem praxe je komplexní náhled do učitelského povolání, což zahrnuje nejen přípravu, realizaci a reflexi výuky, ale i seznámení s dalšími činnostmi učitele, které jsou v rámci jeho profese nezbytné (administrace, dozory, příprava maturity, porady, inovace, další vzdělávání apod.).

Jaký je rozsah úkolů v rámci vypracování portfolia?

Pokud není v zadání stanoveno jinak, je rozsah libovolný. Vypracované úkoly však musí být dostatečně konkrétní, reflektivní a srozumitelné. Kvalitně zpracované portfolio se stává vhodnou pomůckou při státních zkouškách a později i ve vlastní praxi.

Jak si student vede portfolio?

Portfolio si musejí studenti vést a průběžně aktualizovat v rámci všech didaktických předmětů. Vyučujícímu předkládají k náhledu celé portfolio či pouze jeho vybrané složky dle jeho pokynů.

Forma vedení portfolia je libovolná (online úložiště, textový dokument, grafický editor, Canva apod.). Povinné náležitosti jsou uvedeny v opatřeních děkana a směrnících SPP, jedná se zpravidla o uvedení osobních údajů.

V rámci práce s portfoliem se v každém kurzu zaměřují studenti na tyto oblasti:

- nové tipy, zdroje, ukázky materiálů pro výuku, odkazy na webové stránky, aplikace včetně krátké anotace jejich využití, ukázky vlastních příprav apod.;
- stanovení osobního rozvojového cíle a jeho reflexe;
- reflexe rozvoje klíčových kompetencí;
- popis realizovaných činností v rámci oborových praxí;
- aktualizace stávajícího portfolia.

Úkoly v průběhu souvislé praxe:

1. Účast na úvodním semináři na fakultě (pokyny, úkoly, administrativa – smlouvy).
2. Oslovit provázejícího/fakultního učitele, domluvit si schůzku.
3. Přípravná schůzka – pravidla spolupráce, domluvený komunikační kanál, tvorba rozvrhu. Student seznámí učitele s portfoliem (obsah, úkoly, cíl praxe).
4. Stanovení osobních cílů v rámci praxe (v kontextu *Kompetenčního rámce absolventa a absolventky učitelství*).
5. Realizace praxe – každodenní návštěva školy, spolupráce s učitelem – náslechy, příprava a realizace vlastní výuky, reflexe, další aktivity.
6. Průběžná účast na reflektivních setkáních na fakultě.
7. Odevzdání smluv a nezbytných příloh.
8. Závěrečná reflexe s provázejícím/fakultním učitelem – vyhodnocení praxe, osobních cílů, nabídka spolupráce s katedrou (workshopy, další vzdělávání), poděkování za spolupráci.
9. Závěrečná reflexe na fakultě.
10. Odevzdání portfolia a úkolů v řádném termínu.

Vlastní seznam úkolů. Inspirujte se tímto seznamem a vytvořte si pro potřeby praxe podobný.

	Oslovil/a jsem provázejícího/fakultního učitele, máme naplánovanou schůzku v dostatečném předstihu.
	Účastnil/a jsem se úvodního setkání k praxím, předem si prostudoval/a směrnice a všechny podklady a zeptal/a se na všechny nejasnosti a otázky.
	Provázejícího/fakultního učitele jsem seznámil/a s průběhem praxe, domluvili jsme se na aktivitách, které budu realizovat, a na časovém rámci praxe.
	Stanovil/a jsem si měřitelné cíle, kterých chci během praxe dosáhnout.
	Průběžně pracuji na portfoliu.
	S provázejícím/fakultním učitelem mám v případě potřeby vyřešenu všechnu administrativu (smlouvy a dodatky) k proplacení jeho odměny. Dokumenty jsou v pořádku odevzdány na katedře.
	Účastnil/a jsem se všech průběžných reflexí na fakultě.
	Vyhodnotil/a jsem dosažení cílů stanovených před praxí.
	Mám splněny všechny náležitosti praxe (náslechy, přímou výuku, reflexi, účast na aktivitách v rámci chodu školy...).
	Účastnil/a jsem se závěrečné reflexe na katedře.
	Odevzdal/a jsem v termínu kompletní portfolio se všemi povinnými přílohami (seznam činností, ukázky příprav, náslechové formuláře, potvrzení o proškolení, případně další relevantní dokumenty).
	Získal/a jsem zápočet.

Souvislá praxe – shrnutí obsahu portfolia

Doplňte již existující portfolio o následující náležitosti:

	Hlavička portfolia (údaje o studentovi)
	Cíle praxe a jejich reflexe
	Název školy, stručný popis
	Přehled odučených hodin – seznam či rozvrh
	Alespoň 1 pozorovací arch z hospitace u provázejícího učitele před začátkem vlastní výukové činnosti
	Popis realizovaných činností
	Ukázky příprav hodin + vytvořených materiálů + tipy na materiály
	Portfolio rozšířené o několik nových tipů v jeho didaktické části (aplikace, zdroje, konkrétní ukázky, případně teoretické poznatky a jejich reflexi v praxi)
	Vyplněný seznam kompetencí v rámci příslušného typu praxe z šablony portfolia
	Hodnocení učitelem